

בהקמת המדינה, זכינו לקיים מצוות כיבוש ארץ ישראל. היום נעסוק בדברי הרמב"ן שמוכיח שכיבוש ארץ ישראל היא מצווה ומביא מקורות למצווה זו ומעלותיה הרבות.

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם

שכחת העשין, מצוה ד

מצוה רביעית שנצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתינו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם (מסעי לג ורמב"ן שם) "והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתנחלתם את הארץ". ונכפל כזה העניין במצוה זו במקומות אחרים כאמרו יתברך (דברים א) "באו ורשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם" ופרט אותה להם במצוה זו כולה בגבוליה ומצריה כמו שאמר "ובואו הר האמורי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים וגו'". שלא יניחו ממנה מקום.

והראיה שזו מצוה אמרו יתברך בענין המרגלים (שם) "עלה רש כאשר דבר ה' אלהיך לך אל תירא ואל תחת". ואמר עוד (עקב ט) "ובשלוח ה' אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם". וכאשר לא אבו לעלות במאמר הזה כתוב "ותמרו את פי ה' אלהיכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקולו", הוראה שהיתה מצוה לא יעוד והבטחה. וזו היא שהחכמים קורין אותה (סוטה פ"ח מ"ו) מלחמת מצוה. וכך אמרו בגמרא סוטה (מד ב) "אמר רב יהודה מלחמת יהושע לכבוש דברי הכל חובה מלחמת דוד להרווחה דברי הכל רשות". ולשון ספרי (שופטי יז יד) "וירשתה וישבת בה בזכות שתירש תשב".

ואל תשתבש ותאמר כי המצוה הזאת היא המצוה במלחמת שבעת עממים שנצטוו לאבדם שנאמר (סוף פרשת שופטים) "החרם תחרימם". אין הדבר כן. שאנו נצטוינו להרוג האומות ההם בהלחמם עמנו ואם רצו להשלים נשלים עמם ונעזבם בתנאים ידועים אבל הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות. וכן אם ברחו האומות ההם מפנינו והלכו להם, כמאמרם (דברים רבה, שופטים) "הגרגשי פנה והלך לו, ונתן להם הקדוש ברוך הוא ארץ טובה כארצם זו אפריקיי", נצטוינו אנחנו לבוא בארץ ולכבוש המדינות ולהושיב בה שבטינו. וכן אחרי הכריתנו את העממים הנזכרים אם רצו אחר כן שבטינו לעזוב את הארץ ולכבוש להם את ארץ שנער או את ארץ אשר וזולתם מן המקומות אינם רשאים. שנצטוינו בכיבושה ובישיבתה.

וממאמרם מלחמת יהושע לכבוש תבין כי המצוה הזו היא בכבוש. וכן אמרו בספרי (סוף פרשת עקב) "כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתי כאשר וכי אמר להם כל המקום שתכבשו חוץ מן המקומות האלו הרי הוא שלכם או רשות בידם לכבוש חוצה לארץ עד שלא יכבשו א"י תלמוד לומר וירשתם גוים גדולים ועצומים ואחר כך כל המקום אשר וכי". ואמרו "ואם תאמר מפני מה כבוש דויד ארם נהרים וארם צובה ואין מצות נוהגות שם, אמרו דוד עשה שלא כתורה התורה אמרה משתכבשו א"י תהיו רשאים לכבוש חוצה לארץ והוא לא עשה כן". הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות.

ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל עד שאמרו (תורת כהנים בהר פ"ה ה"ד, וכעין זה כתובות קי:; וש"נ, מלכים סוף פ"ה) שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שנאמר "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים" וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה, הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה.

אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. ולשון ספרי (ראה יב כט) "מעשה ברבי יהודה בן בתירה ור' מתיא בן חרש ור' חנניה בן אחי ר' יהושע ור' נתן שהיו יוצאין חוצה לארץ והגיעו לפלטיה וזכרו את ארץ ישראל וזקפו את עיניהם וזלגו דמעותיהן וקראו בגדיהם וקראו המקרא הזה "וירשתה וישבת בה" ושמרת לעשות" אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה".